

בעודשי"ת

שפע חיים

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק זצוקללה"ה

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פרשת וירא תשפ"ד

גליון ב' אלפים צ"ה

שנה מ' • גליון ד'

יוצא לאור ע"י

מכון הוצאה לאור "שפע חיים"

אגוד חסידי צאנז

רח' דברי חיים 5 • קרית צאנז נתניה

טלפון/פקס: 09-8820355

בארה"ב: 201-472-0556

תוכן הענינים

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

בשיעור חומש ורש"י פרשת וירא תשכ"ו

- אברהם אבינו ברוב קדושתו לא היה רגיל להיכנס באהל שרה, ורק עתה מחמת שמחתו על ביאת האורחים מיהר 'האהלה אל שרה'.
- אברהם היה נוהר שלא לדבר אל שרה בלשון נוכח.
- ביאור דברי הגמרא 'הוא אמר סולת והיא אמרה קמח מכאן שהאשה צרה עיניה באורחים', שאין הכוונה לספר בגנות שרה אמנו, רק הכוונה שבהיות שלצורך הסולת היה צריך להזדקק אל השפחות שיוציאו סולת, חששה שרה שיתעכב הדבר ולכן היא אמרה קמח שהיה מזומן לפניה.
- ביאור הגירסא 'הוא אמר קמח והיא אמרה סולת מכאן שהאשה צרה עיניה באורחים'.
- יש להסתפק אם הבעל יכול לכופף את אשתו לאפות ולבשל עבור אורחיו.
- אברהם ציוה על שרה שהיא עצמה תאפה את המצות לפי שאין לסמוך באפיית המצות על השפחות.
- בסולת שהיא לתותה יש חשש חימוץ, ולזה היה אברהם צריך להזהיר 'לושי ועשי עוגות', להורות שהסולת שבירו אינה מחומצת, ועדיין על שרה להיזהר באפיית המצות מחשש חימוץ.
- אברהם אמר לשרה לושי ועשי' עוגות על ידי ספר יצירה, כפי שכך עשה גם אברהם בן הבקר.
- מנין למדו חז"ל שאברהם לא הוצרך אלא לתת לפניהם שלש לשונות בחרדל.
- בענין הרמז 'הבקר' אותיות 'הקבר'.
- בגודל חובת הזהירות במצוות שבין אדם לחבירו שהן יסודי התורה ועמודי החסידות.
- מי שאינו נוהר במצוות שבין אדם לחבירו אי אפשר שיזכה לתורה.
- אברהם אבינו מחמת חביבות המצוה שימש את אורחיו גם בדברים שהיו יכולים לעשות בעצמם.
- בן הבקר ברח מאברהם על ידי פעולת המלאכים שרצו להימנע מאכילת בשר בחלב כדי שיוזכו לקבלת התורה, ולזה הוכרח אברהם אבינו לעשות בן בקר בספר יצירה.
- אברהם אבינו בתחילה הסתיר את מדריגתו מעיני המלאכים, ורק כשהיה מוכרח להטיל אימתו עליהם כדי שיאכלו אצלו בשר בחלב ויזכו ישראל לקבלת התורה, גילה את עצמו לפניהם.
- כשראו המלאכים את גודל מעלת אברהם אבינו עליהם, הבינו שזכה בכך בכח עבודת האכילה שהוא מעלה על ידה את ניצוצי הקדושה שאין בידם לעשות, ולכן התאוו גם הם לעבוד את השי"ת בעבודת האכילה.
- ביאור שאלת המלאכים 'איה שרה אשתך'.
- קדושת היסוד תלויה בקדושת האכילה.

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

מתוך שלא לשמה בא לשמה

- מספרים הקדושים על לשון חז"ל "לעולם יעסוק אדם", משמע שצריכים להתחיל בשלא לשמה, כי אני אפשר להתחיל בעבודה בלתי לה' לבדו.
- תלמידי הבעש"ט ידעו דבכדי לקרב ישראל לאביהם שבשמים מוכרחים להראות מופתים ולהשפיע השפעות טובות.
- נח היה צדיק תמים ולא ירד אל העם, כי היה דבוק באלקיו, ולכן לא השפיע עליהם לטובה, מה שאין כן אברהם שבחר בדרך של קירוב בני אדם ונתן להם מאכל ומשתה.
- מספה"ק נועם אלימלך, דמהאי טעמא לא נמשכה מלכותו של שאול, שלא היה יכול לירד מן ההר אל העם.
- זהו הכוונה "פתח טוב פתחת לעוברים ושבים", שהורה שיכולים לעשות תשובה גם אם אין מתכוונים לשם שמים, והיה טוב לשמים ולבריות.
- אברהם אבינו ידע דאם רצונו "אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה'", שבני ביתו ילכו בדרך הטוב, זה רק על ידי "למען הביא ה' על אברהם את אשר דיבר אליו", שיהיה להם כל מחסורם.

יעמדו על הברכה ידידינו הנכבדים שהרימו תרומתם קודש להדפסת הגליון

משפחת שמרלד הנכבדה שליט"א

לעילוי נשמת

אביהם שר התורה ועמוד הענוה, שריד לדור דעה,
מוגדולי מועתיקי השמועה ותלמידו הגדול של מרן רביה"ק זיעוכ"י,
שזכה להעמיד דורות רבים של תלמידים
מעבש"ת ראש הישיבה הגאון הגדול
רבי אליהו שמואל זצ"ל בן הרה"צ ר' יעקב ישראל זצ"ל
בעל "דברי אליהו"

נלב"ע בליל ש"ק פרשת חי שרה, כ"ה במרחשון תשע"ט

תנצב"ה

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

בשיעור חומש ורש"י פרשת וירא תשכ"ז

אגרא דכלה). ויבואר על פי מה דאיתא מהמהרי"ל (מנהגים, ליקוטים ד"ה כתיב), שכשהיה מדבר על אשתו עם אחרים היה אומר בלשון אשכנז 'מיין היוז פרויא', כמו שאמרו (שבת קיח, ב) אמר רבי יוסי מימי לא קריתי לאשתי אשתי ולשורי שורי, אלא לאשתי ביתי ולשורי שדי, פירש רש"י, אשתי ביתי שהיא עיקר של בית. וכשהיה קורא אותה אמר בלשון אשכנז 'הערט איר ניט', כדרך העולם שהווגין אין מזכירין שמותיהן כשקוראין זה את זה או זו את זה. עיי"ש. הוי אומר שמדרכי הצניעות הוא לא לקרות את אשתו בשמה ולא לדבר אל אשתו בלשון נוכח.

הזהירות בצניעות הלשון היא מעלת לשון הקודש על יתר הלשונות, שבכל לשונות העמים אין חילוק בין המדבר לזכר לבין המדבר לנקבה, אבל בלשון הקודש יש שינוי לשון בין המדבר אל הזכר לבין המדבר אל הנקבה (עין רמב"ן, שמות ל, יב).

על כן לא אמר הכתוב 'ויאמר אל שרה', לפי שאברהם לא דיבר אל שרה לנוכח, אלא וימהר אברהם האהלה אל שרה ויאמר - שלא בנוכח - מהרי שלש סאים קמח סולת וגו'. והשמיענו הכתוב שאף שבעת הזאת שינה אברהם מדרכו

וימהר אברהם האהלה אל שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח סולת לוישי ועשי עונות. (בראשית יח, ו)

נראה לבאר ברקדוק אומרו 'וימהר אברהם האהלה אל שרה', כי הגה אברהם אבינו ברוב צניעותו לא הכיר את שרה, כמו שדרשו חז"ל (בבא בתרא מז, א) על הפסוק (בראשית יב, יא) הגה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את, מכלל דמעיקרא לא הוה ידע לה, ולכן לא היה רגיל בשום פעם ללכת אל אהל שרה ולא נכנס למטבח שבבית, רק תדיר היה זקן ויושב בישיבה (וימא כח, ב), וכשהיה נצרך אליה היה שולח לקרותה. אלא שעתה מחמת גודל הצער שהיה לו תחילה שלא נודמנו לו אורחים, עכשיו כשהיה ה' בעזרו ובאו אליו אורחים, מרוב שמחתו מיהר בעצמו אל אהל שרה ולא שלח לקרותה על ידי אחד מהעבדים והשפחות שבודאי היו שם לרוב, וזה שדקדק הכתוב לומר 'וימהר אברהם האהלה אל שרה', שהפעם נכנס בעצמו אל אהל שרה שלא כדרכו.

*

עוד יש לדקדק באומרו ויאמר מהרי שלש סאים קמח סולת וגו', ולא נאמר ויאמר אל שרה מהרי וגו' (ועיין

את הארי וישמעוהו כשסע הגדי. כאשר ראו זה האריות הקטנים ברחו בבהלה אל אביהם, ואמרו לו, הלא אתה אמרת לנו שאנחנו הגבורים אשר מעולם וכו', והרי ראינו שם זה הציור אשר נבהלנו מאוד, כי ראינו אדם אחד עומד והורג את הארי כשסע הגדי. השיב להם אביהם, אדרבה, מזה נודע גדול גבורתכם, שזה אירע פעם אחת בעולם שאדם אחד היה גבור מאוד ועשה פלא חוץ מהמבוע להרוג את הארי, על כן מציירים אותו לחידוש ולפלא. וזהו שאמרו, כיון שכתוב בתורה צדקות ונדיבות שרה אמנו שהוא אמר קמח והיא אמרה סולת, מכאן שאשה אחרת עיניה צרה באורחים. עכ"ל. אכן לפי גירסא זו לא בא הכתוב לספר אלא בשבחה של שרה. אבל לפי הגירסא שלפנינו בנמרא שאברהם אמר סולת ושרה אמרה קמח, יפלא מה ראתה תורה לספר בנגותה של שרה אמנו ע"ה.

וַיִּרְאֵהָ לומר דוודאי שרה עצמה לא היו עיניה צרה באורחים, אלא שהקמח היה מזומן לפניו מיד, ואילו כדי להוציא את הסולת היה צריך לטרוח, וחששה שאם תצוה על שפחותיה שהיו באהל ועסקו בצרכי הבית שהן יוציאו הסולת יתעצלו במלאכה מפני שעניניהן צרות באורחים, על כן אמרה ללוש ולאפות תחילה מן הקמח המזומן כדי שלא תהא צריכה לעזרת המשרתות שעניניהן צרות באורחים, כך יעלה בידה לאפות תיכף ומיד, ואם תמהרנה להוציא גם סולת מה טוב.

בְּכִי אכן היה כפי שחששה שרה, דהנה ממשך הכתוב לאמר (פסוק ז) ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב

בקודש ומיהר להיכנס כאמור בעצמו אל אהל שרה, מכל מקום היה נזהר שלא לדבר אליה בלשון נוכח, אלא אמר בתוך האהל מהרי שלש סאים קמח סולת וגו', והיא כבר תבין שהכוונה אליה.

*

עַל פי זה ששרה הבינה שדברי אברהם הם אליה וידעה היטב מה כוונתו ורצונו, חובת ביאור לנו מה שאמרו בנמרא (בבא מציעא פו, א), כתיב קמח וכתיב סולת, אמר רבי יצחק מכאן שהאשה צרה עיניה באורחים יותר מן האיש, ופירש רש"י, היא אמרה קמח והוא סולת. ולכאורה תמוה שיספר הכתוב בנגותה של שרה אמנו ע"ה. ולפני קדמוננו (ברש"י ישן, מובא בדרשות מהר"י מליסא בחידושים מאבי המחבר, בשם ספר אור יקרות; ועיין מאיר נתיבים, חלק ב, פרשת וירא; חידושי כבוד שור, בספר תבואות שור) היתה גירסא אחרת כאן, הוא אמר קמח והיא אמרה סולת. והוא תמוה מאד שהרי לגירסא זו אדרבה שרה ריבתה והוסיפה על דברי אברהם שהוא אמר קמח והיא אמרה סולת.

וַיִּנְדָּע מה שתירץ בזה הבעש"ט הקדוש ז"ע (כתר שם טוב, מובא בכעל שם טוב על התורה, בפרשתן אות ה) על פי משל, שהארי ציוה ואמר לגוריו אריות קטנים בנים שלו, ואמר להם, תדעו שאתם הגבורים אשר מעולם, וכל הבריות מחויבים להתיראות מכם. פעם אחת הלכו האריות הקטנים לסבב את העולם בכמותונם על גבורתם, כמו שאמר להם אביהם, ובאו לפלמין אחד חרב ובו היו כל מיני ציורים, וראו ציור אחד על הכותל, והנה שמשון הגבור עומד והורג

מלאכות שהאשה עושה לבעלה, מוחנת ואופה ומכבסת מבשלת וכו'. ויש להסתפק אם הבעל יכול לכופף את אשתו לאפות ולבשל רק עבורו בלבד, או שמא היא משועבדת לאפות ולבשל גם עבור אורחי בעלה. ולכאורה מלשון המשנה 'מלאכות שהאשה עושה לבעלה' משמע שאינה מחוייבת אלא עבור בעלה. ברם מהכתוב כאן שדיבר אברהם אל שרה בלשון ציווי 'מהרי שלש סאים קמח סולת לוישי ועשי עוגות' ולא אמר כן בדרך בקשה, נראה קצת שעל פי דין היה יכול לכופף לאפות עבור האורחים, ולכן פקד עליה בדרך ציווי.

בזה יובן מה שאמרו 'הוא אמר קמח והיא אמרה סולת', כי הנה מן הסולת אפשר ללוש ולעשות עוגה דקה וקשה לאפות פת עבה, והרוצה לאפות פת עבה נוח לו ללוש מן הקמח, אלא שעבור אברהם אבינו היתה שרה רגילה לאפות כל יום עוגת סולת דקה כדי שיבצע על השלימה, אכן עבור אורחים פועלים שדרכם לאכול פת עבה ראוי יותר לאפות מקמח. על כן כשרצה אברהם אבינו לצוות על שרה לאפות עבור האורחים שנדמו לו כעריבים (כבא מציעא פו, ב), אמר לה שתמהר להביא קמח עבור האורחים.

אכן שרה אמנו היתה סבורה שאין האשה משועבדת לאפות ולבשל אלא עבור בעלה ולא עבור האורחים, ולכן היא אמרה סולת עבור אברהם בעלה כדרכה בכל יום, אבל עבור האורחים אינה חייבת לאפות. ולכן שפיר למדו מכאן שהאשה צרה עיניה באורחים. או יאמר קרוב לזה, שאברהם

ויתן אל הנער וימהר לעשות אותו, ובמשך כל הזמן הזה לא הספיקו המשרתות להכין סולת עבור שרה, עד שעל אף שאברהם הבין מלכתחילה מה יהיה לכסוף ולכן אמר 'מהרי' לשון זריזות, היה הדבר ללא הועיל, ובסופו של דבר ויקח חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה וגו' (פסוק ח), כי רק את אשר עשה בעצמו היה מוכן, אבל מה שלא עשה בעצמו לא היה מוכן, ואילו לחם לא הביא (עיין בבא מציעא פו, א), והסבו לסעודה בלא לחם כי מחמת עצלות המשרתות לא היה סיפק ביד שרה לאפות לחם.

סמך לדבר שהוצאת הסולת היתה מוטלת על השפחות, ואילו את מעשה הלישה והאפיה עשתה שרה עצמה, מלשון הכתוב, שלגבי הוצאת הסולת אמר אברהם 'מהרי שלש סאים קמח סולת', היינו ששרה תמהר ותורו את המשרתות שעניינהן צרה באורחים שיעשו סולת, אבל לגבי מה שהיה מוטל על שרה עצמה לא אמר 'מהרי' אלא 'לוישי ועשי עוגות', כי ידע בצדקת שרה שאין עיניה צרה באורחים. ונרמז גם בלשון הכתוב ויקח בן בקר רך וטוב ויתן אל הנער וימהר לעשות אותו, ויתן אל הנער ולא אל הנשים שעצלניות הן כמבואר בירושלמי (פסחים א, א, ועיין תוס' פסחים ד, ב ד"ה הימנהו), וכך וימהר לעשות אותו מבלי עצלות.

*

עוד יתכן לומר בכיבוד הגירסא, הוא אמר קמח והיא אמרה סולת, מכאן שהאשה צרה עיניה באורחים יותר מן האיש. דהנה שנינו (כתובות נט, ב) ואלו

לגבי מי פירות שנפלו לתוך העיסה ולא נאפה מיד שיש אומרים בדבר מועט אינו מחמיץ (עין במגן אברהם סימן תסב ס"ק א), וזק"ק זי"ע בשו"ת אבני צדק דן בזה (עיי"ש בחלק או"ח סימנים סה-סו), ואכמ"ל). ואפשר שאותו הסולת שהיה ברשות אברהם נעשה מחיטין שנלתתו במים מועטים, וחשש אברהם שאם יצוה על שרה סתם לאפות פת מן הסולת תמעה לחשוב שעבר זמן איסור חמץ ואין לה להיזהר מחימוץ העיסה, על כן אמר לה, מהרי שלש סאים קמח סולת, ואל תאמרי שאין צריך להיזהר מחימוץ, אלא לזשי ועשי עוגות מצות דייקא העשויות בעיגול, ולא כמצות מכונה שהן מרובעות, ובהכרח שתלוש את העיסה מסולת שאין בו חשש חימוץ. והבן.

*

עוד נראה לכאור אומרו 'לזשי ועשי עוגות', דהנה על הפסוק (פסוק ז) ואל הבקר רץ אברהם וגו', כתב בעל הטורים, ואל הבקר רץ אותיות ואל הקבר רץ, שרץ אחריו למערה. והוא על פי הא דאיתא (פרקי דרבי אליעזר, פרק לו) שרץ אברהם להביא בן בקר וברח מלפניו בן הבקר ונכנס למערת המכפלה עיי"ש. וכתבו המפרשים (עין חסד לאברהם, מעין ה, נהר נא; מלבי"ם בפרשתו) שכאשר אבד בן הבקר בתוך המערה היה אברהם צריך לברוא בן בקר על ידי ספר יצירה ואותו הביא לפני המלאכים, וזהו הרמז בדבר הכתוב (פסוק ח) 'ובן הבקר אשר עשה' היינו שעשאו בפועל.

ובזה תירצו איך נתן אברהם אבינו ע"ה לפני המלאכים לאכול בשר בחלב, לפי שאותו בשר לא היה עליו דין

אמר לה מהרי שלש סאים קמח סולת, היינו קמח עבור האורחים וסולת עבור עצמו שגם הוא יאכל עמהם, כדמשמע בגמרא (עין בבא מציעא פו, א), ועל כך היא אמרה סולת לבד עבור אברהם, מכאן שהאשה צרה עיניה באורחים.

מהרי שלש סאים קמח סולת לזשי ועשי עוגות.

יש לדקדק למה היה צריך להאריך ולפרש 'לזשי ועשי עוגות', וכי שרה לא היתה יודעת מעצמה איך ללזש ולאפות עוגות.

נראה לומר, דהנה מבואר במדרש (בראשית רבה מה, יב) שאותו היום שבאו המלאכים אל אברהם פסח היה, ואם כן היה צריך להיזהר באפיית העוגות שלא תחמיץ העיסה. ובהו יובן טעם הדבר שאמר אברהם אל שרה 'מהרי שלש סאים קמח סולת', שהרי קיימא לן (עין שו"ע או"ח סימן תס, א-ב) ובנושאי כלים שם) שאין ליתן לשפחות לאפות את המצות לפי שאינן זהירות ויש לחוש שתחמיץ העיסה. ולזה אמר לה, מהרי בזריות שלש סאים קמח סולת, לזשי את בעצמך ולא תסמכי על השפחות, ועשי עוגות כדי להיזהר מן החימוץ כדין.

והנה הסולת נעשית בדרך כלל מחיטין שנלתתו במים (עין פסחים מ, א), ואם נשרו במים מרובים יש לחוש בהם לחימוץ, אבל אם נלתתו במים מועטים אינם מחמיצים מעיקר הדין (עין בסוגיא שם ובמדר ושו"ע או"ח סימן תסו, ב ובבית יוסף שם, ועיי"ש בבאור הלכה סעף ב), (כעין זה מצינו

חימוץ אמר לה אברהם, לושי ועשי עונות על פי ספר יצירה, כך שלא יהיו עליהן שום שאלות וגם מיד יעשו כולן.

ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר
 רך וטוב ויתן אל הנער וימחר
 לעשות אותו. (יה, י)

ברש"י, בן בקר רך וטוב, שלשה פרים
 היו כדי להאכילן שלש לשונות
 בחרדל. ומקורו בגמרא (בבא מציעא פו, ב).

הנה לכאורה שחיטת הבשר ותיקונו
 נמשך זמן גדול, שהרי צריך
 להפשיט את עור הפר ולשרותו כדין
 המפורש בשולחן ערוך (יורה דעה סימן סט,
 א) ואחר כך למולחו לכל הפחות ח"י
 רגעים (שם סעיף ה) ולבשלו, ואילו אפיית
 מצות אינו דבר הנמשך זמן גדול כל כך,
 ואם כן היה ראוי שיקדים אברהם אבינו
 לרוץ אל הבקר להתחיל להתעסק
 בעשיית הבקר, ואחר כך למהר אל שרה
 להתעסק באפיית המצות. ובהכרח שלא
 היה צריך אברהם לכל הבשר כי אם
 לשלש לשונות בלבד שהכנתן אינה
 צריכה זמן רב כל כך, ולכן תחילה
 התעסק באפיית המצות ואחר כך בהכנת
 הבשר. ודו"ק.

ואל הבקר רץ אברהם וגו'.

בבעל הטורים כתב, ואל הבקר רץ
 אותיות ואל הקבר רץ, שרץ
 אחריו למערה.

נראה לומר הרמז בזה, על פי מה דברי
 המשנה (אבות ב, ז) מרבה בשר
 מרבה רימה, ולזה 'בקר' אותיות 'קבר'

בשר כיון שנעשה על ידי ספר יצירה,
 עיי"ש. כעין מה שכתב בשל"ה הקדוש
 (פרשת וישב, דרך חיים תוכחות מוסר אות נו)
 אודות השבטים הקדושים שאכלו אבר
 מן החי שבראו על ידי ספר יצירה, וז"ל,
 ובודאי זה הנברא על פי השמות ולא
 מצד התולדה אין צריך שחיטה, וניתר
 לאוכלו בעודו חי, וכך עשו השבטים,
 ויוסף לא ידע והיה סבור שהוא הנולד
 מאב ואם, הביא דבה זו אל אביו שהם
 אוכלים אבר מן החי, והם כנים היו וכדין
 עשו. עכ"ל. כן מזה הטעם אפשר לומר
 לא נזכר בכתוב שאברהם אבינו שחט
 את בן הבקר, כי בהיות שנברא על ידי
 ספר יצירה לא היה טעון שחיטה.

ואפשר עוד, שאותו בן הבקר שנעשה
 על ידי ספר יצירה אף היה
 נאכל חי בלא בישול. ובוה יש לפרש
 הפסוקים (ח-ז), ואל הבקר רץ אברהם
 ויקח בן בקר רך וטוב ויתן אל הנער
 וימחר לעשות אותו, ויקח חמאה וחלב
 וכן הבקר אשר עשה ויתן לפניו וגו', כי
 מתחילה לקח אברהם בן בקר רך וטוב
 ונתנו אל הנער זה ישמעאל כדי לחנכו
 במצוות (רש"י) כדי שימחר לעשות אותו,
 אולם בסופו של דבר ראה אברהם
 שישמעאל התעצל כמנהג הערביים
 ועדיין לא התבשל הבשר, על כן ויקח
 חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה
 בספר יצירה הוא עצמו, כדי שיהיה
 הבשר מוכן ומוזמן לתנו לפני האורחים
 גם בלא בישול.

לפי זה יש לומר שגם שרה אמנו ע"ה
 שאברהם היה טפל אליה בנביאות
 (שמות רבה א, א) היתה בקיאה בספר
 יצירה, על כן כדי להניצל מכל חששות

בשלום, ה' עוז לעמו יתן, אין עוז אלא תורה (מכילתא, פרשת יתרו, י"ט, טו), בתנאי קודם אשר ה' יברך את עמו בשלום, כי מבלי השלום אי אפשר שתניתן תורה לישראל. ועל כך אמרו חז"ל (ברכות סד, א) תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, כי לא יתכן שיהיה אדם תלמיד חכם אלא אם כן הוא מרבה שלום בעולם, ואילו בעל מחלוקת אי אפשר שיזכה לתורה.

על פי דרכנו יובן מה שמצינו בגמרא (גיטין לא, ב; סב, א), רב הונא ורב חסדא הוו יתבי, חליף ואויל גניבא עליהו, אמר חד לחבריה ניקום מקמיה דבר אוריין הוא, אמר ליה אידך מקמי פלגאה ניקום, עיי"ש. כוונתו לומר שאם הוא פלגאה ובעל מחלוקת אי אפשר שיהא בר אוריין, ולכן כלפי שאמר האחד 'ניקום מקמיה דבר אוריין הוא' השיב חברו בתמיה 'מקמי פלגאה ניקום', שממה שהוא פלגאה מוכח שאינו תלמיד חכם ואין צריך לקום מפניו.

לבן מעיקרי דרכי החסידות הוא להיזהר באהבת ישראל, וכפי שראיתי מכתב קודש מזקה"ק בעל העטרת צבי מוידטשויב זי"ע (עין עשר קדושות, מערכת מהרצ"ה מוידטשויב אות י) שכתב בו שעיקר דרך החסידות הוא אהבת חברים שיהיו בני ישראל באחדות, באהבה אחוה וריעות. ולא ח"ו להחזיק במחלוקת, אלא אדרבה ימסור נפשו עבור כל אחד מישראל. וכפי שיראה המעיין בכל ספרי החסידות שאהבת ישראל היא מעמודי החסידות.

זהו מעם הדבר, שעל אף שבדרך כלל אמרו חז"ל (פסחים ג, ב ועוד) לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא

שהוא מרבה על האדם רימה בקבר. ולכן אברהם אבינו לעצמו לא היה אוכל כי אם פת במלח כמו ששינינו (שם ו, ד) כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל וכו', ולא היה אוכל בשר, כי תמיד זכר ש'בקר' הוא אותיות 'קבר', ורק עבור האורחים עשה בן בקר רך וטוב.

ויתן אל הנער וימהר לעשות אותו.

ברש"י, אל הנער, זה ישמעאל לחנכו במצוות.

הנה ישנם בני אדם אשר במצוות שבין אדם למקום המה מהדרים מאד, ובכל זאת בענינים שבין אדם לחבירו הם עלולים להיות רשעים. לכן התקינו קדמוננו (עין ברכות יא, ב בתוס' ד"ה שכבר) לומר מיד בקומנו בבוקר את המשנה (פאה א, א) אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקין קיימת לו לעולם הבא וכו', שרוב המצוות המנויות שם הן מצוות שבין אדם לחבירו, להזהיר שהרוצה ללכת בדרכי התורה, עליו להיזהר ביתר שאת במצוות שבין אדם לחבירו. ואחר שמנה המצוות שבין אדם לחבירו סיים 'ותלמוד תורה כנגד כולם', לרמוז שמצוות תלמוד תורה תלויה בכל אלו המצוות שבין אדם לחבירו, דהיינו שהמקיים את המצוות שבין אדם לחבירו יזכה לתורה, ואילו מי שעובר על מצוות שבין אדם לחבירו, סופו שלא יהיה לו חשק לעסוק בתורה, כי תלמוד תורה תלויה לעומת המצוות שבין אדם לחבירו והיא כנגדן.

בזה יש לפרש הכתוב (תהלים כט, יא) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו

ויקח חמאה וחלב וכן הבקר אשר
עשה ויתן לפנייהם והוא עומד
עליהם תחת העיץ ויאכלו. (יה, ח)

הודיענו הכתוב גודל צדקותו ודבקותו
של אברהם אבינו במצות
הכנסת אורחים, דלכאורה התינה שאר
הדברים בהכרח היה אברהם אבינו צריך
להבין עבור האורחים, שהרי לא היה
עמהם לחם ובשר לאכול ולא יכלו
להשיגם בכוחות עצמם, אבל חמאה
שהיא שומן החלב שקולטין מעל פניו
(רש"י), יכול היה אברהם לתת לפנייהם
את החלב עם השומן בתוכו, והמה
יפרידו בעצמם את החמאה אם ירצו.
אולם אברהם אבינו מחביבות המצוה
עמד ושימשם בכל צרכיהם, ואף קלט
עבורם את החמאה מעל החלב, אף
שהוא דבר שאין בו מירחא והאורח יכול
לעשותו בעצמו, כי עשה את עצמו כעבד
ומשרת ממש לאורחים הבאים בצל
קורתו.

עוד בכתוב הנ"ל. הנה כבר הבאנו
דברינו לעיל את דברי המפרשים
שכתבו לפרש את מאמר הכתוב 'וכן
הבקר אשר עשה', שרץ אברהם להביא
בן בקר וברח מלפניו בן הבקר ונכנס
למערת המכפלה, והיה אברהם צריך
לברוא בן בקר על ידי ספר יצירה ואותו
הביא לפני המלאכים. ויש להבין מדוע
נרמו הדבר שאברהם עשה את בן הבקר
בספר יצירה בפסוק זה דייקא אחר
שאמר הכתוב ויקח חמאה וחלב.

נראה לומר, דהנה לכאורה יפלא מאד,
איך יתכן שבן הבקר ברח מפני

לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה,
מכל מקום הלומד על מנת לקנטר אמרו
עליו חז"ל שנוח לו שלא נברא (עיין ברכות
יז, א; תוס' פסחים שם ד"ה וכאן), מפני
שהלומד תורה מתוך כוונה אחרת שלא
לשמה יש תקוה שיצליח בעסק התורה
ומתוך שלא לשמה יבוא לשמה, אבל
הלומד על מנת לקנטר עצם הדבר
שדעתו לקנטר את חבריו הוא הדבר
הגרוע ביותר ואי אפשר שיראה סימן
ברכה בתלמודו, וממילא אין תקוה
שבסופו של דבר מתוך שלא לשמה יבוא
לשמה, אלא אדרבה ייהפך להיות שונא
תורה ח"ו.

לזה תקנו לנו חז"ל בברכות התורה
'ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי
צאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו
יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה', לכלול
את עצמו בתוך בקשת רחמים על כל
בית ישראל, כי אהבת ישראל היא
התנאי להשגת התורה. ולכן תקנו לסמוך
לברכות התורה את פרישת ברכת כהנים
החותמת 'וישם לך שלום', ולומר אחר
כך המשנה דאלו דברים שבה נשנו כל
המצוות שבין אדם לחבירו ולסיים בה
'ותלמוד תורה כנגד כולם', כדי שכל
אחד ישים על לב ויתבונן שאלו המצוות
שבין אדם לחבירו המה התנאי הקודם
לעסק התורה.

באור אלה הדברים יבואר שלזה
כשרצה אברהם אבינו ע"ה לחנך
את ישמעאל במצוות, חינכו תחילה
במצות הכנסת אורחים שהיא מצוה
שבין אדם לחבירו, שאלו המצוות הן
כאמור יסוד התורה הקדושה.

מיגון של ביצים שהוסיפו עליו קמח וחמאה וניתן להכינו בזמן קצר), כשהגישו המאכל לפניו לקח הרה"ק רבי משה ליב סכין והתחיל לחתוך בו, אך מיד משך את ידו והתחיל לחקור מפי הגאון מאיפה הוא המאכל הזה. לשמע הדברים נפלו פני מארחו הגאון וצ"ל שהיה רבן של כל בני הגולה ונתחווהו כסיד בראותו שהרה"ק כביכול אינו סומך עליו בעניני כשרות המאכלים, ובכל זאת שלח לברר בבית המבטלות איך נעשה ה'פאנקיכל'. תוך כדי כך נכנסה הרבנית בבחילות והזהירה שלא לאכול את המאכל לפי שנטמן במחבת של בשר, והתנצלה שמחמת החיפזון והבהילות לכבוד האורח מסרה את מיגון המאכל למשרתת, והיא לא ידעה שהוא מאכל חלב וימינה אותו בטעות במחבת של בשר. פנה הישועות יעקב אל הרה"ק רבי משה ליב ושאלו, מנין גודע לו הדבר. השיב לו רבי משה ליב: כשהתחלתי לחתוך את המאכל ניתו חלב על פני, והבנתי שעז פנים כזה אינו יכול להיות כשר. ולענייני כך יפלא איך היה אותו בן בקר עז פנים כל כך לברוח מאברהם אבינו.

על כן ההכרח לומר שהיה זה מכח המלאכים שבאו אז אל אברהם אבינו, על פי מה דאיתא במדרש (שמות רבה כה, א), ומשה עלה אל האלקים וכו', באותה שעה בקשו מלאכי השרת לפגוע במשה, עשה בו הקב"ה קלסמירין של פניו של משה דומה לאברהם, אמר להם הקב"ה אי אתם מתביישין הימנו לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו וכו' עיי"ש, וכן איתא (מדרש שוחר טוב, תהלים ה; פסיקתא רבת, פיסקא כה) שכשעלה משה

אברהם אבינו עד שלא היה ביד אברהם להשיגו, הלא גדול היה כח הצדיקים בזה, כמו שנודע העובדא על הרה"ק בעל רזא מהימנא ז"ע שהיה שוחט והיו כל התרנגולים רצים אחריו כדי שישחוט אותם ויביאם אל תיקונם,^א ומכל שכן שהיה ראוי שיהיה בן הבקר ממחר להתקרב אל אברהם, כפי שכן מצינו באלוהי הנביא שהפר שנבחר כקרבת לה' מיד נמשך אחריו (ראה במדבר רבה כג, ט). ואיך היה אותו בן בקר חצופ ופע פנים כל כך להימלט מפני אברהם אבינו.

שמעתי מפי הרה"ק מנאסויד ז"ע ששמע מפי הרה"ח רבי פינמש'ע שהיה באותו מעמד שבא הרה"ק רבי משה ליב מסאסוב ז"ע לבקר את הגה"ק בעל ישועות יעקב וצוק"ל, ולכבוד האורח החשוב צייה להביא מאכל הנקרא 'פאנקיכל' (מין

^א מסופר על הרה"ק רבי יצחק אייזיק הלוי בעל רזא מהימנא ז"ע, שהיה קדוש עליון ושימש כשוחט בעיירה זוראוויץ, ובראשית דרכו טרם התגלה לעולם צדקותו באו בני העיירה לקבול עליו לפני אחד הצדיקים, שכל אימת שהשוחט שלהם בא לבית אחד מאנשי העיר לשחוט מתקבצים כל העופות מכל העיירה ורצים אחרי השוחט ונדהקים סביבו, והדבר קשה לתושבי המקום שאינם יכולים לסבול מהומה זו. כך טענו הללו שהיו אנשים פשוטים ומגושמים ולא הבינו שיש דברים בגו. אולם הצדיק ההוא הבין את אשר לפניו, שכל העופות רודפים אחריו כי הם מבקשים שהוא ישחט אותם בכונותיו הנשגבות ויעלה אותם לשורש מחצבתם כקרבת לפני ה', ומני אותו היום היה מחשיבו ומעריך אותו בערך הקודש עוד בטרם שייצא טיבו בעולם. ושפע חיים, דרשות חומש ורש"י תשל"ח, פרשת וישב, אורח טז

יזכירו את השמות הקדושים. התלמידים אכן עשו כן והלכו למקום החיות רעות ולא הזכירו את השמות, ובאו עליהם החיות וטרפו אותם, ולא נותר מהם כי אם הידים והפנים, ובבוקר שלח רבי יהודה החסיד להביא את איבריהם לבית המדרש ודרש עליהם שמיתתם כפרתם.

אלא כהיות שהיה אברהם אבינו יודע שבאכילה זו תלויה כל קבלת התורה, היה ראוי להשתמש עבור כך בקבלה מעשית לעשות בן בקר בספר יצירה.

על כן דייקא כשסיפר הכתוב ויקח חמאה וחלב, שהאכילם בשר בחלב, אמר הכתוב ובן הבקר אשר עשה, לרמוז שאותו בן הבקר נעשה בספר יצירה, כי למטרה זו שיהא בידו להאכילם חמאה וחלב יחד עם בן הבקר עשה אברהם את בן הבקר בספר יצירה.

ולזה סיים הכתוב, והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו, כי לולא שהיה אברהם עומד עליהם שיאכלו היו נמנעים מלאכול, ואך בלית ברירה כיון שהיה אברהם עומד עליהם ואין מסרבין לגדול (כבא מציעא פו, א), והוא עומד עליהם שהיתה יראתו מוטלת עליהם, כמו שאמרו במדרש (בראשית רבה מח, ד), הכא את אמר והוא עומד עליהם, ולהלן אמר נצבים עליו, אלא עד שלא יצא ידיהם נצבים עליו, כיון שיצא ידיהם והוא עומד עליהם, אימתו מוטלת עליהם, מיכאל מירתת גבריאל מירתת, עב"ל, ומחמת אימתו אכלו בהכרת, וכך זכו בני ישראל לקבל את התורה.

לקבל התורה אמרו מלאכי השרת רבוננו של עולם והלא אתמול עברו עליה וכו', אמר להם הקב"ה בכל יום הייתם קמטיגורין ביני לבין ישראל, לא אתם כשירדתם אצל אברהם אכלתם בשר בחלב, שנאמר ויקח חמאה וחלב ובן הבקר וגו' ויאכלו, עיי"ש. הרי שבגין אכילת בשר בחלב שאכלו המלאכים אצל אברהם אבינו לא זכו הם לקבל את התורה. על כן בידעם שבאכילה זו תלוי ועומד אם מלאכי השרת יקבלו את התורה או שבני ישראל יקבלו את התורה, המה פעלו על בן הבקר שיברח מפני אברהם כדי שלא יעלה בידו להאכילם בשר בחלב, ועל כן הוכרח אברהם אבינו לעשות בן בקר בספר יצירה.

בזה יובן מה שלכאורה תמוה איך הותר לאברהם אבינו להשתמש בשמות הקדושים בשביל שלשה אורחים שנדמו לו כערביים (כבא מציעא פו, ב), הרי כבר נודע גודל חומר האיסור להשתמש בקבלה מעשית (עין עץ חיים, שער מג פ"ב; שער המצוות, פרשת שמות), וידוע המעשה הנורא המוכבא בספרים הקדושים (ראה שו"ת יבין ובענין, ח"א סימן קלה, ד"ה וראיתי; כנפי יונה לרמ"ע מפאנו, ח"א פרק קי; ורוע ימין, אבות א, יג; דרשות חתם סופר, לפורים, שנת תקי"ף) על תלמידיו של רבי יהודה החסיד שרצו לנסות את השמות הקדושים שלמדו, והלכו בלילה אחת למקום דובים ואריות וליססום וחיות רעות במדבר, והשתמשו בשמות הקודש וניצלו בלי שום פגע. בבוקר ראה רבם עליהם את כל אשר עשו, ואמר להם שבמעשה זה איבדו את חלקם לעולם הבא, ואין להם תקנה אלא אם כן יחזרו לאותו מקום סכנה ולא

הרי שהיה בכח איש צדיק כהרה"ק מקרעמניץ זי"ע להסתיר את מהותו אפילו מעיני רבה"ק מלובלין זי"ע אשר צדיקים הגידו עליו שהיה בבחינת נביא. וזהו המכוון, ולא ידע יעקב, ומפרש הכתוב איך יתכן שנעלם הדבר מרוח קדשו של יעקב אבינו ע"ה, יען כי רחל גנבתם, שרחל היא שגנבה את התרפים, ורחל היה בכוחה להסתיר את מעשיה גם מעיני בעל רוח הקודש כיעקב.

כיוצא בזה גם אברהם אבינו, אילו היו המלאכים עומדים תחילה על מהותו האמיתית היו יראים וחרדים מפניו, כמו שאף זקה"ק מצאנו זי"ע אמר על עצמו 'מלאכים ושרפים רועדים ממני', ומכל שכן שהיו מלאכי עליון נשרפים מהבל פיו של אברהם אבינו. ואכן כשבאו המלאכים בצל קורתו הסתיר אברהם את עצמו מהם שלא יכירוהו, ועל כן אף שבאותה שעה היתה השכינה שורה על אברהם אבינו, והיה אברהם אבינו במחיצתו של הקב"ה, במקום שמלאכי השרת אינם רשאים להתקרב, בכל זאת לא עמדו על אמיתות מעלתו. אלא שבכל זאת הבחינו שאין המקום מקום הדיום, ולכן וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו שעמדו עליו להתבונן על מהות המקום, אולם עדיין היו 'נצבים עליו' מבלי להכיר בגודל מעלתו, ואף הואילו להשתמש בו ואמרו לו 'כן תעשה כאשר דברת'.

אולם לאחר מכן כשהיה ברצון אברהם אבינו שיאכלו אצלו בשר בחלב כדי שעל ידי כך יקבלו בני ישראל את התורה כנ"ל, באותה שעה נגלה אליהם בכל מעלת קדושתו 'והוא' באמיתות

בענין זה יש להבין מדוע אכן בתחילה היו 'נצבים עליו' ולא היו מתייראים ממנו, ולבסוף 'והוא עומד עליהם' שהיתה אימתו מומלת עליהם, ויפלא מעיקרא מאי קסברו ולבסוף מאי קסברו.

ונראה לומר על פי מה שאמרתי בפירוש הכתוב לגבי רחל שלקחה את התרפים אשר לאביה, ולא ידע יעקב כי רחל גנבתם (בראשית לא, לב), על פי מעשה שהיה, שפעם אחת בהיות רבה"ק מלובלין זי"ע על אם הדרך, היה צריך לעבור עם מרכבתו דרך העיר קרעמניץ, בה התגורר הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ זי"ע, וביקש לסור אל בית הרב מרא דאתרא לקבל את פניו. כשגודע לרבי מרדכי שהרבי מלובלין מתעתד לסור אל ביתו, הורה למקורביו לרתום את מרכבתו לצאת לקראת הרבי מלובלין והזהירם שבשום אופן לא יגלו לרבי מי הוא. יצא רבי מרדכי במרכבתו חוץ לעיר, וכשהגיעה מרכבתו של רבה"ק מלובלין ירד רבי מרדכי מעל מרכבתו ונתן לו שלום, כשהוא מציע לו לעלות על מרכבתו ולנסוע עמו העירה ויראה לו את הדרך אל בית רבי מרדכי. נענה הרבי מלובלין לבקשתו ונסעו יחדיו, כשבכל משך הדרך היה הרבי מלובלין שקוע בענייניו ולא שת לבו אל רבי מרדכי הנוסע עמו. כשהגיעו אל הבית ירד רבי מרדכי מעל המרכבה, ושאלו הרבי מלובלין האם כאן מתגורר הרה"ק רבי מרדכי. ענה לו רבי מרדכי, הן כאן אני גר. התפלא רבה"ק מלובלין מאד ואמר: האם גם מפני היה יכול להסתתר... והפליא את הדבר מאד.

השרת לדרת כל כך לעמקי הקליפות ולעבוד בכך את השי"ת.

בכח עבודה זו מתעלה הצדיק למעלה ממלאכי עליון, עד שהיה אברהם אבינו עומד עליהם למעלה מהם. כשראו המלאכים כך גמרו בדעתם שגם הם יעבדו את השי"ת בעבודה זו, אולי יעלה גם בידם לעבוד את השי"ת כאברהם אבינו. וזהו והוא עומד עליהם למעלה מהם, על כן ויאכלו, שהתאוו גם הם לעבוד את השי"ת באכילה בהעלאת ניצוצי הקדושה.

אולם הודיענו הכתוב שבכל זאת לא היה בכח המלאכים לעבוד את השי"ת בעבודת האכילה כאברהם אבינו, אלא היה ענינם על דרך שמצינו לגבי כתיבת גמ שהוא כשר בחרש שוטה וקטן ובתנאי שיהא גדול עומד על גביהם ומזהירים לכתוב לשמה, והם כותבים על דעתו (גישן כג, א). כיוצא בזה גם המלאכים לא היה בכוחם לעבוד את השי"ת בעבודת האכילה, אלא בכוחו של אברהם שהוא היה הגדול העומד על גביהם. וזהו והוא עומד עליהם שאברהם היה עומד עליהם ומלמדם וכך ויאכלו (עיי' יטב פנים, דרוש לשבת הגדול, אות כו).

ויאמרו אליו איה שרה אשתך ויאמר הנה באהל. (יח, ט)

לבאורה יפלא מה היה איכפת להם לדעת איה שרה אשתך.

נראה לבאר, על דרך שמצינו (חולין ג, א) לגבי שחיטת כותי דקיימא לן

מציאותו עומד עליהם תחת העין, ומיד התחילו לרתת ממנו ונפלה עליהם אימתה ופחד, ועל כרחם ויאכלו מפחד אברהם שנפל עליהם.

ובדבר זה עצמו היתה אמתלא לישראל שהם ראויים לקבל את התורה, כי הנה מלאכי עליון מענו 'תנה הודך על השמים' מפני שהאדם עלול לחטוא, אבל לאמיתו של דבר אין האדם חוטא מרצון, אלא שהוא מורה היתר לעצמו מפני שהוא מתיירא שמא יחלה ובשאר אמתלאות כיוצא בזה. על כן באותה שעה צר הקב"ה קלסתר פניו של משה דומה לאברהם ואמר להם לא זהו שאכלתם אצלו בשר בחלב מחמת יראתו, ומה לכם להלין על בני אנוש החוטאים גם הם מחמת יראה, וכך זכו בני ישראל לקבל את התורה.

והוא עומד עליהם תחת העין ויאכלו.

נראה לומר בכיבוד הכתוב, כי הנה המלאכים כראותם כי 'הוא עומד עליהם' היינו שמדריגת אברהם אבינו היא למעלה ממדריגתם, התבוננו בדעתם איך יתכן הדבר שיתעלה אברהם אבינו למעלה מהם, הרי המה עומדים בשמי מרום במרכבה עליונה ואומרים שירות ותשבחות לפני הקב"ה. מזה השכילו שהצדיק אשר נשלח לעולם הזה הוא מעלה את ניצוצי הקדושה מכל הדברים הגשמיים, והוא נכנס לעמקי הקליפות ומוציא יקר מזולל (עיי' ירמיה טו, יט; בבא מציעא פה, א), ועושה מכל ניצוצי הקדושה אשר ליקמם עמרה לראש אלקי צבאות, וזו היא עבודה שאין בכח מלאכי

של בשר וכו', אמר רב אחא בריה דרב הונא אמר רב ששת היינו דאמרי אינשי מלי כריסיה זני בישוי, שנאמר (הושע יג, ו) כמרעיתם וישבעו שבעו וירם לכם על כן שכחוני וכו' עיי"ש. ואילו האוכל כפי שראוי לבר ישראל אין עולים בלבו מחשבות זרות. וזה המכוון במה ששנו חכמים בלשון המשנה (אבות ו, ד) כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וכו', כי אם 'פת במלח תאכל' ותזהר בקדושת האכילה אזי 'על הארץ תישן' בקדושה ובטהרה.

אמנם אברהם אבינו היתה הנהגתו בקדושה ובטהרה יתירה, כמו שאמרו חז"ל (בבא בתרא מז, א) אברהם אפילו בדידיה לא איסתכל מגודל הצניעות שהיתה בו, והיה מקום לחשוב שאיש קדוש כמוהו אין מוטל עליו להיזהר כל כך בקדושת האכילה. על כן כשראו המלאכים כי והוא עומד עליהם ויאכלו, כלומר שהוא למעלה עליהם ועומד על גבם ומלמדם איך לאכול בקדושה ובטהרה, היו תמהים, התייחסו המון העם עליהם לעשות לעצמם גדרים וסייגים להישמר בקדושת האכילה, אבל איש כערכו של אברהם אבינו למה לו לעשות גדרים וסייגים כל כך. לכן ויאמרו לו איה שרה אשתך, ששאלו הרי שרה אשתך אינה עמך ומה לך לחשוש כל כך ממחשבות זרות. השיב להם אברהם אבינו, הנה באהל צנועה היא, כי כך הוא דרכם של צדיקים שעל אף שהם נמצאים ברום המעלה בלי שום פחד מן היצר הרע, הם עושים לעצמם גדרים וסייגים להינצל מן העבירה.

שצריך לחתוך כזית ולתת לו, ואם הוא אוכל מותר לאכול משחיתתו, לפי שהוא חשוד על לפני עיור ואינו חשוד על אכילת נבילות עיי"ש. והנה בסעודה זו אמר הכתוב והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו, שאכלו המלאכים ממה שהובא לפניהם, ואילו באברהם אבינו לא מצינו שאכל. משום כך עלה חשש בלב המלאכים שמה בכך הבקר שהובא לפניהם היתה איוה סירכא שנחלקו בה הפוסקים (עין שו"ע י"ד סימן לט, ג), ואין הבשר חלק וכדומה, ואברהם אינו רוצה לאכול הימנו, ומכל מקום אינו נמנע מלתתו לפני האורחים. גם אילו היה אברהם לבדו נמנע מלאכול לא היו חוששים כל כך, שיש לתלות שאינו אוכל עמהם לפי שהוא שרוי בתענית וכדומה, אבל היה תמוה בעיניהם מדוע גם שרה אינה אוכלת עמהם, ומזה יש מקום גדול לחשוש שאין הבהמה כשרה כראוי.

לבן, ויאמרו אליו איה שרה אשתך, כלומר מדוע אינה אוכלת עמנו, ועל כך השיב להם אברהם, הנה באהל, צנועה היא כמו שפירש רש"י, ולכן אינה אוכלת עמנו.

*

עוד יש לפרש, כי הנה מומאת ניאוף מכוונה בכתוב בשם אכילה, כמו שנאמר (משלי ל, ב) כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און. ומעם הדבר, לפי שהאכילה שלא כדת היא המביאה את האדם לידי עבירה, על דרך שאמרו חז"ל (ברכות לב, א), אמרי דבי רבי ינאי אין ארי נוהם מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

מתוך שלא לשמה בא לשמה

כן דרשו חז"ל (סוטה י, ב) על הכתוב (בראשית כא, לג) ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' א-ל-עולם, אל תיקרי ויקרא אלא ויקריא, מלמד שהקריא אברהם אבינו לשמו של הקב"ה בפה כל עובר ושב, כיצד, לאחר שאכלו ושתו עמדו לברכו, אמר להם, וכי משלי אכלתם, משל אלקי עולם אכלתם, הודו ושבחו וברכו למי שאמר והיה העולם.

וזאת כי אברהם אבינו הלך בדרך שהורו חז"ל לאמר (פסחים ג, ב) לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה. ופירשו בספרים הקדושים (עיין מאור עינים, פרשת דברים, ד"ה ועפ"ז ביארנו אומרים) הלשון 'לעולם יעסוק אדם', שתחילת העבודה מוכרחת להיות שלא לשמה, שכן אדם המדמה לעצמו שיכול להתחיל לעבוד את ה' ולעסוק בתורת ה' באופן של בלתי לה' לברו ולשם שמים בלי שום פניות והנאת עצמו, מועה הוא, דלא נתנה תורה למלאכי השרת, והרבה צריך האדם לעמול ולהתייגע ולזכך את עצמו עד שיזכה להגיע לנקודת תורה לשמה באמת.

בתוך"ק (בראשית יח, א) וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האהל כחום היום. ובמדרש (בראשית רבה מה, ח), פתח האהל, פתח טוב פתחת לעוברים ולשבים וכו'.

תחילת העבודה צריכה להיות שלא לשמה

נקדים מדברי כ"ק אדמו"ר זי"ע לבאר הכתוב גבי נח (בראשית ו, ט) נח איש צדיק תמים היה בדורותיו את האלוקים התהלך נח, וברש"י, יש מרבתינו דורשים אותו לשבת, כל שכן שאילו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר, ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום.

וביאר דהנה אצל אברהם אבינו מצינו שאמר (בראשית יח, ה) יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם וגו' ואקחה פת לחם ומסעדו לככם. שזאת היתה דרכו בקודש לקרב בני אדם תחת כנפי השכינה על ידי שנתן להם מזון ומחיה.

דרך תלמידי הבעש"ט בקירוב ישראל לאביהם שבשמים

דרך זו היתה דרכם של רבותינו הקדושים תלמידי הבעש"ט הקדוש זי"ע, שראשית וההתחלה בעבודת ה' ולימוד התורה הוא באופן של שלא לשמה. לכן אף על פי שמעלתם היתה נשגבה ממעלת חיות ואופני הקודש והיו שרויים ורבוקים תמיד בעולמות העליונים ובעולם האצילות, בבחינת וראשם מניע השמימה, עם כל זה בזמן שהיו צריכים לפרסם שם שמים בעולם ולקרב לבבות בני ישראל לאביהם שבשמים, עד אשר ידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו, היו משתמשים אז בבחינת סולם מוצב ארצה, והיו יורדים ממדרגתם ומשפילים עצמם להקדיש מזמנם היקר בשביל לקבל אצלם אנשים ונשים מישראל, ובכללם אנשים כפריים ופשוטי עם, להאזין לצרותיהם ובקשותיהם ולהשפיע להם כל צרכם ומחסורם אשר יחסר להם, בכדי שעל ידי כך יתחזקו בלבבם באמונת אמת בבורא כל עולמים.

זה היה הענין שהיו מרכיבים באותות ובמופתים, כדי לחזק את ישראל ולקרבתם לאביהם שבשמים על ידי שישפיעו להם רחמים וחסדים, כמו שאמר זקרה"ק מצאנו זי"ע קודם נסיעתו למדינת אונגריין, אני נוסע לעיר הגדולה, להראות להדייטשן שיראו שיש בורא עולם [או ס'איז דא א באשעפער אויף די וועלט], וכידוע שהראה אז שם אותות ומופתים למעלה מדרך הטבע.

זאת היתה עיקר עבודתם של תלמידי בעש"ט הקדושים, להעלות ולתקן נשמות ישראל ולקשרם לאביהם שבשמים על ידי שפרסמו שם שמים בעולם והשפיעו להם כל צרכם. מטעם זה נשלחו תלמידי בעש"ט הקדושים לזה העולם, כי עד אז היו אנשים מגושמים וקטני דעת ולא היה מי שיחזק אצלם את האמונה התמה בבורא כל עולמים ויראה להם שיש מנהיג לכירה שהוא עשה עושה ויעשה לכל המעשים, ודין גרמא שהיו יכולים בקל להיפגם ולהכשל באמונה. עד שבאו תלמידי בעש"ט הקדושים להרבות באותות ובמופתים בכדי שיתפרסם שם שמים בכל העולם ובכך באו לאמונת אמת.

כמו ביציאת מצרים שהיו בני ישראל שרויים בשפל המצב ובדימוא התחתונה, עד שבאו למצב שהיו מוכרחים להראות להם שינוי הטבע ושידוד כל המערכות, כי רק בכך זה נתעורר לבם לאמונה בה' ובמשה עבדו. וכן הוא בכל דור ודור, שהקב"ה מוריד לעולם צדיקים ואנשי מעלה שיהא בכוחם להראות לכל אחד ואחד שיש בורא לעולם שהוא משנה עיתים ומחליף את הזמנים. ואדרבה הצדיקים מסרו נפשם בזה שהיו צריכים לירד ממדרגתם לפשוטי עם ולקרבתם לאביהם שבשמים, והם עשו זאת כי ידעו שרק בדרך זו שישפיעו לבני ישראל שלא יחסר להם כל טוב בגשמייות, ימשכו אותם לקיום מצוות השו"ת ושיפרשו מן העבירות. ואף על פי שיעשו זאת שלא לשמה, מכל מקום בסופו של דבר יבואו לידי עבודה ואמונה לשמה.

אברהם אבינו קירב את בני דורו על ידי מאכל ומשתה

לכן יש מרכותינו שדורשין את נח לשבח על שהגיע למדרגה כה גבוהה שעבודתו היתה בלא שום פניות והנאה אלא בלתי לה' לברו. אולם יש דורשין לגנאי, כי מחמת כן לא עלתה בידו להשפיע לטובה על אנשי דורו, ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום, רצ"ל בעיני ההמון לא היה נחשב לכלום, כי אברהם היה יושב ודורש שאם יתגיירו יברכם ה' בעשירות ולא יחסר להם כל טוב, ואילו נח היה דורש שיעבדו את הש"ת בלתי לה' לברו, ואף שיהיו עניים ודלים, ולכן לא היו דבריו נחשבים כלום בדורו של אברהם ולא היו באים אליו לשמוע בקול דבריו. עכדה"ק ובתוספת ביאור.

צדיק צריך לקשר עצמו גם לפשוטי עם

ביתר שאת יש לומר, בהקדם המובא בספה"ק נועם אלימלך (פרשת נשא, ד"ה ולבני קהת), וז"ל, והצדיק אשר הוא רוצה להשפיע לבני אדם, צריך הוא לדבק עצמו עמהם כדי להשפיע כל דבר הצורך לטובתם, כי מי שרוצה לעשות איזה טובה לחברו, אינו יכול לעשות לו הטובה בשלימות, כי אם על ידי שידבק עמו באחדות גמור, ואם כן הצדיק צריך לדבק עצמו בכל ישראל כדי להטיב להם, ואיך הוא עושה עם הבעל עבירה חלילה, הלא אף שהוא בעל עבירה אף על פי כן צריך להשפעה ולחיות, ואיך יתקשר הצדיק עמו, לזה אמרה הגמרא (נייר כג, ב) גדולה עבירה לשמה, שהצדיק עושה גם כן איזה עבירה אלא שהיא לשמה ועל ידי זה יכול להתקשר

באמור שזאת היתה הדרך שהלך בה אברהם אבינו, כי ידע דאם רצונו שיעלה בידו לקרב את אנשי העולם לאביהם שבשמים ולגיייר אותם, הריהו מוכרח לילך בדרך שישגו ושיקבלו מדעתם. לכן ידע שלא יוכל להורות להם להתקרב אל ה' מתוך חובת הכרה שיש אחד יחיד ומיוחד כתר עליון לא נודע איה בלתי מושג, ושצריכים למסור נפש ולעובדו בלתי לה' לברו בלא שום הנאה עצמית, כי הלא דבר זה הוא למעלה מהשגתם של עובדי עבודה זרה. ורק אם יתן לפניהם מטוב עולם הזה, חמאה וחלב ולשונות בקר בחרדל, ולא יחסר להם כל טוב, ועל ידי שיראו שיש בידו להאכיל ולהשקות אלפי עוברים ושבים ללא קבלת תשלום, אזי בכח זה יכירו וידעו שאלקי אברהם הוא בעל היכולת והעושר והכבוד מלפניו ויקבלו עליהם עול מלכות שמים.

אולם לא כן היתה דרכו של נח, כמו שהתורה מעידה עליו, איש צדיק תמים היה בדורותיו, שכל מעשיו היו בתמימות ובשלימות בלתי לה' לברו. את האלקים התהלך נח, וכתרגומו בדחלתא דה', שהיה כולו לשם שמים. ובדרך זו שהלך בה לא היה יכול לירד להמון העם ולקטני דעת להורותם דרכי תשובה, כי מרוב עוונותיהם לא היו מסוגלים להשיג השגות גבוהות של קרבת אלקים, ועל כן נשארו במריים ובמרדם.

קמני הדעת, שכן בקדושתו העצומה לא סבל את בעלי העבירה ודובר שקרים לא יכון לנגד עיניו, ולכן לא זכה שתמישך מלכותו. ע"כ תוכן דבריו הקדושים.

בזה יבואר, שכיון שעבודתו של נח היתה כולו לשמים, בלתי לה' לבדו, לכן לא היה נחשב לכלום באותו הדור, וכעין שלא נמשכה מלכותו של שאול, כיון שלא היה יכול לקשר עצמו לאנשי דורו החוטאים, מה שאין כן אברהם אבינו דאף שהיה ראשו מגיע השמימה היה גם בכחינת סולם מוצב ארצה.

מדרגת אברהם אבינו להיות טוב לשמים ולבריות

לבן אחר שאמר הכתוב והוא יושב פתח האהל כחום היום, וזאת כי היה יושב וממתין לקבל אורחים שיוכל להאכילם ולהשקותם ועל ידי זה לקרבם תחת כנפי השכינה, דרשו חז"ל במדרש פתח טוב פתחת לעוברים ושבים, פתח טוב דייקא, על דרך דאיתא בחז"ל (קידושין מ, א) טוב לשמים ולבריות זהו צדיק טוב. ואברהם אבינו הלך בדרך של טוב לשמים ולבריות, רצ"ל דעל ידי שהיה טוב לבריות ונתן להם לאכול מעדני מלכים ערבים לחוד, על ידי זה קרבם לשמים והקריא שם שמים כפיהם, ואף שמתחילה לא היתה כוונתם לשם שמים אלא לשם הנאת הגוף, מכל מקום בסופו של דבר באו לידי התקרבות לאבינו שבשמים.

על פי האמור יבואר הכתוב (בפרשת יח, יט), כי ידעתיו למען אשר יצוה את

עם הבעל עבירה גם כן ויטיב לו, עכלה"ק.

מדבריו הקדושים משמע, דהדרך לצדיק להשפיע טובה על בני ישראל הוא על ידי התקשרות עמם נפש בנפש, וגם כשמדובר באנשים שפלים רעים וחטאים לה', שכן הצדיק צריך לשוח ולרדת מן ההר, להיות מוכן לאבד כל מדרגותיו והשגותיו, את העולם הזה והעולם הבא, ורק כך יעלה בידו להשפיע טובה וברכה גם לקמני הדעת בבני ישראל.

בדרך זו מפרש שם את הגמרא (יומא כב, ב), אמר רב יהודה אמר שמואל, מפני מה לא נמשכה מלכות בית שאול, מפני שלא היה בו שום דופי, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק, אין מעמידין פרנס על הציבור אלא אם כן קופה של שרצים תלויה לו מאחוריו. ולכאורה דברי הגמרא הם פליאה עצומה, דאיך יתכן לומר שפרנס מוכרח להיות עם קופה של שרצים, עד כדי כך שבגין זה לא נמשכה מלכותו של שאול.

אמנם כיון שהצדיק מחויב להיות מקושר עם כל אדם, וגם עם השפלים, לכן הוא זקוק לקופה של שרצים, וכאמור שעל ידי עבירה לשמה יכול הצדיק להתקשר גם עם אנשים שפלים. והנה על שאול המלך נאמר (שמואל א מ, ב) שהיה משכמו ומעלה גבוה מכל העם, וכן דרשו חז"ל (יומא כב, ב) מהפסוק (שמואל א יג, א) בן שנה שאול במלכו, שהיה כבן שנה שלא מעם טעם חטא. ובגין מדרגתו הגבוהה והשגובה לא הצליח להיות מקושר עם פשוטי העם

השי"ת בלתי לה' לבדו בלי שום הנאה גשמית, מי יוכל לעמוד באלה ומי יוכל להתקיים ולעמוד בזה המדרגה. ולכן כשהיה יורד להמון העם ולקמני דעת להורות להם את דרכי התורה והמצוות, היה אומר להם דברים המתקבלים על דעתם, דאם תעסקו בתורה יהיה לכם שלוח ומנוחה וכל השפעות טובות ולא יחסר לכם כלום.

זהו שאמר הכתוב, כי ידעתיו, לשון חיבה, והמשיך הפסוק לבאר מדוע חבבו הקב"ה, למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו, רצ"ל שכל תשוקתו ועבודתו של אברהם אבינו הוא לפרסם שם שמים בעולם, להנך את ביתו אחריו ואת תלמידיו את הדרך אשר ילכו, ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט. והוא עושה זאת בדרך של למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו, שמורה להם שאם ילכו בדרך ה' יזכו לשכר טוב הן בעולם הזה והן בעולם הבא. בעוד שהוא כלפי עצמו כל עבודתו לשם שמים ועל מנת שלא לקבל פרס.

[מתוך ד"ק בעידן רעוא דרעזין
ש"ק פרשת וירא תשנ"ו]

בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו. ודקדקו באומרו למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו, הלא אמרו חז"ל (אבות א, ג) אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס אלא הווי כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס. ובפרט אברהם אבינו שהיה בכחית אב ידעך מנוער ועמד בעשרה נסיונות, בוודאי היתה כל עבודתו לא לשם קבלת שכר ופרס.

ולא **אמור** יש לומר, שאברהם אבינו כלפי עצמו בוודאי לא נתכוון לשום שכר כלל וכלל, וכל עבודתו היתה בלתי לה' לבדו בשלימות גמורה, ורק כיון שהיה זקן ויושב בישיבה (וימא כה, ב) וקירב רחוקים תחת כנפי השכינה ורצה להורותם את הדרך ילכו בה והמעשה אשר יעשו, לכן רצה שכולם יראו שהקב"ה משפיע ליראי ה' ולחושבי שמו שיהיה להם כל מילי דמיטב.

אברהם אבינו הבין שאם יורה ויאמר להמון העם שיעבדו את

לקיים רצון צדיק!

המעוניינים לתרום להדפסת גליונות הד"ת
לכבוד השמחה במעונם או להנציח קרובים
נא יפנו מבעוד מועד בטלפון: 052-7140042

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' ישראל מרדכי ב"ר יצחק ז"ל ביקסנשפנר
שזכה להסתופף בצל קדשו של כ"ק מרן זי"ע ולהעלות על הכתב מדברות קדשו
למלאת השבעה לפטירתו, ביום י' מרחשון תשפ"ד
הונצח ע"י משפחתו החשובה הי"ו

הרה"ח ר' יצחק ברגר הי"ו

קרית הבעש"ט, פתח תקוה

לעילוי נשמת

זקנו הרה"ח ר' יצחק ב"ר שמואל ז"ל רביץ

נלב"ע ביום שב"ק כ' מרחשון תשל"ו

תנצב"ה

ולרגל יום ההילולא הע"ד של

הרה"ק רבי גדליה משה זצוק"ל מזוועהיל

בן הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זצוק"ל

נתבקש לישיבה של מעלה ביום כ"ד מרחשון תש"י

ומנו"כ בביה"ע גבעת רם (שיח באדר) בעיה"ק ירושלים. זיעועכ"א

הרה"ח ר' יוסף בורד הי"ו

קרית צאנז, ירושלים

ובניו הי"ו

לעילוי נשמת זוגתו-אימם

מרת לאה שיינדל ב"ר שמואל זנוויל ע"ה

נלב"ע ביום כ"ג מרחשון תשנ"ז

תנצב"ה

לעילוי נשמת

מרת סמדר סמרה חיון ע"ה

בת הרה"ג ר' עוזי עזרא קוגמן שליט"א, ואשת הר"ר יוסף חיים הי"ו

נלב"ע בדמי ימיה בש"ק פרשת חיי שרה, כ"ה מרחשון תש"פ

תנצב"ה

הר"ר משה אליהו קעניג הי"ו

קרית צאנו, נתניה

בן הרה"ח ר' אהרן אליעזר הי"ו, וחתן הרה"ח ר' גרשון הרשקוביץ הי"ו
לזכות בנו שמעון שיחי' שנולד במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר יעקב שטמר הי"ו

קרית צאנו, טבריה

בן הרב רפאל שליט"א, וחתן הרה"ח ר' יצחק ברגר הי"ו
לזכות בנו צבי שיחי' שנולד במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר נפתלי ויזל הי"ו

קרית צאנו, נתניה

בן הרה"ג ר' אפרים פישל שליט"א, וחתן הרה"ג ר' שלום מרדכי רייניץ ז"ל הי"ד
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יזכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר אברהם ברוך שימון הי"ו

קרית צאנו, נתניה

בן הרה"ג ר' יצחק שליט"א, וחתן הרה"ח ר' מנחם מאיר הלוי קליין הי"ו
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יזכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

אחד מאנ"ש הי"ו

לזכר עולם יהיה צדיק

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

זכותו הגדולה תגן עליו לראות רוב אושר ונחת דקדושה מכל יוצ"ח,
ויושפע עליו ועל ב"ב רחמים וחסדים אשר בכל אשר יפנו יצליחו

הר"ר אפרים פישל הלוי טויבער הי"ו

קרית צאנו, נתניה

לעילוי נשמת בנו

נפש נקי וצדיק, ילד שעשועים, יניק וחכים מוכא

נזדכך ביסורים וקבלם באמונה ובאהבה

הילד היקר מרדכי הלוי טויבער ז"ל

למלאות שנה לפטירתו, ביום י"ט מרחשון תשפ"ג

תנצב"ה

הרה"ח ר' ישראל לצטר הי"ו

קרית צאנו, נתניה

לעילוי נשמות

חמיו הרה"ח ר' נתנאל צבי בן ר' מאיר ז"ל וקם

מושב"ק אצל כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע

נלב"ע ביום כ"א מרחשון תשס"ב

חמותו מרת בילא בת הרב אברהם בנימין בייניש אויערבך זצ"ל

נלב"ע ביום כ"ח מנחם אב תש"פ

תנצב"ה

הרה"ג ר' חיים ישראל הורוביץ שליט"א

ראש כולל צאנו, צפת

והרה"ג ר' צבי אלימלך הורוביץ שליט"א

דומ"צ ביהמ"ד "דברי חיים", כפר גנים פ"ת

לעילוי נשמת אביהם

הרה"ח ר' אריה ב"ר קלונימוס קלמן הלוי ז"ל הורוביץ

בונה ומקים בית מדרשנו "דברי חיים" בכפר גנים פתח תקוה

נלב"ע ביום כ"ד מרחשון תשנ"ז

תנצב"ה

לעילוי נשמת

האברך היקר הר"ר דוד מנשה בן הרה"ח ר' שלמה ז"ל ישראל

נלב"ע בדמי ימיו ביום כ"ז מרחשון תשע"ז

תנצב"ה

הונצה ע"י ידידיו יבלח"ט

הרה"ח ר' גדליה שלום ארנפלד הי"ו

קרית צאנז, נתניה

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח משה שיחי

לרגל שמחת נישואיו במזל טוב

עב"ג תחי' בת הרה"ח ר' שלמה מילר הי"ו

החתונה אי"ה ביום ראשון הבעל"ט, כ"א מרחשון, באולמי יארמונות ח' בני ברק
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרה"ח ר' משה חיים יוספוביץ הי"ו

קרית צאנז, נתניה

לזכות בתו תחי' לרגל שמחת נישואיה במזל טוב

עב"ג המו"מ בתויר"ש הבה"ח מורינו עזריאל בלומנטל שיחי

בן הרה"ח ר' שמשון הי"ו, בן הרה"ח ר' אלכסנדר משה הי"ו

החתונה אי"ה ביום שני הבעל"ט, כ"ב מרחשון, (החופה מבעוד יום),

באולמי ז'היכל רוזנברג' קרית צאנז נתניה

יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

ולעילוי נשמת

אמו מרת אלטא חיה לאה ע"ה ב"ר בן ציון זאב יצחק ז"ל

למלאת השבעה לפטירתה, ביום ט' מרחשון תשפ"ד

תנצב"ה

הרה"ח ר' ישראל בנימין גלנץ הי"ו

רחובות

לזכות בתו תחי' לרגל שמחת אירוסיה במזל טוב

עב"ג המו"מ בתויר"ש הבה"ח

החבר אלטר אברהם שר שיחי

בן הרה"ח ר' בנימין הי"ו

יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י